

ZORG VOOR *jongeren*

IK BEN DE WIJNSTOK, U DE RANKEN; WIE IN MIJ
BLIJFT, EN IK IN HEM, DIE DRAAGT VEEL VRUCHT,
WANT ZONDER MIJ KUNT U NIETS DOEN.

JOHANNES 15:5

INHOUD

Voorwoord

Stappenplan

- Stap 1: Begripsverheldering: waar hebben we het over?
- Stap 2: Structuur
- Stap 3: Missie: wat is ons fundament?
- Stap 4: Visie: waar willen we naartoe?
- Stap 5: Huidige situatie: wat is er al?
- Stap 6: Knelpunten: waar lopen we tegenaan?
- Stap 7: Gewenste situatie: waar verlangen we naar?
- Stap 8: Brainstormen
- Stap 9: Beleid en plan van aanpak
- Stap 10: Evaluatie en heroriëntatie

Format gemeentelijk jeugdbeleid

Diensten en producten

Literatuur & tips

‘WANT HET WOORD VAN GOD IS LEVEND EN KRACHTIG’

HEBR. 4:12A

VOORWOORD

Waarom zou u zich binnen de gemeente bezighouden met jeugdbeleid? Als u deze vraag stelt aan verschillende mensen in de gemeente, krijgt u waarschijnlijk antwoorden die steeds een ander element van het belang weergeven. Een leidinggevende zal dit onderwerp vanuit een andere invalshoek benaderen dan een kerkenraadslid.

Juist de laatstgenoemde groep, de kerkenraad, heeft een speciale verantwoordelijkheid voor de gemeente en dus ook voor de jeugd van de gemeente. In het formulier voor de bevestiging van ouderlingen en diakenen lezen we over ‘opzicht hebben over de Kerk’. Daar klinkt iets in door van de zorg voor de gemeente. Vooral de geestelijke zorg, vanuit het verlangen dat de Heere ook onder de jongeren zal werken.

In de kerk worden vaak heel veel activiteiten ondernomen. Dat is heel mooi en belangrijk. Veel gemeenteleden zetten zich vrijwillig in en geven hun tijd en energie aan de opbouw van de gemeente. Uiteindelijk doelen alle gemeentelijke activiteiten op de eer van God, de opbouw van Zijn Koninkrijk en de stichting van de gemeente. Dat vraagt nogal wat van een gemeente. Er moet geestelijk leiding gegeven worden!

Deze brochure is bedoeld om gemeenten daarbij te ondersteunen. Met behulp van deze beleidswijzer kan jeugdbeleid ontwikkeld worden voor alle kerkelijke activiteiten, dit alles ten behoeve van de zorg voor kinderen en jongeren. Dat biedt voor zowel kerkenraad als gemeenteleden overzicht en richting.

Het ontwikkelen van jeugdbeleid maakt het niet alleen mogelijk om op organisatorisch vlak allerhande zaken te regelen, maar stelt de gemeente ook in staat om na te denken over diepere zaken. Wat motiveert en wat drijft gemeenteleden om te doen wat ze doen in de gemeente?

Vanuit welk fundament werken we met elkaar, en waar willen we naartoe? Door beleidsmatig te denken, krijgen jullie samen een doel voor ogen waar jullie met elkaar aan werken. Zo kunnen alle werkzaamheden ook gericht geëvalueerd worden.

Een gemeente is geen bedrijf. Het beleid van een gemeente is daarom ook op een hele andere manier vormgegeven dan een beleidsdocument voor het bedrijfsleven. De geestelijke ‘oogst’ van het werk is niet in cijfers uit te drukken en is ook niet te meten. We mogen weten dat de Heere het werk in de gemeente niet telt, maar weegt. Het gaat om de ziel en zaligheid van verloren zondaren.

In die wetenschap draagt de gemeente de verantwoordelijkheid om, door liefde gedreven, er alles aan te doen om het Woord centraal te stellen in al haar werk en om zoveel mogelijk gemeenteleden hier actief bij te betrekken. **‘Want het Woord van God is levend en krachtig’ (Hebr. 4:12a).**

Deze map is gemaakt ter ondersteuning van het ontwikkelen van jeugdbeleid. Het is de bedoeling dat gedurende het proces de tien stappen uit de map doorlopen worden. Elke stap wordt eerst uitgebreid toegelicht. Vervolgens wordt verwezen naar de bijbehorende invul-formats waarmee de stap toegepast kan worden op de eigen gemeente.

Het is aan te raden om niet meer dan één stap in een avond te behandelen. Beleid ontwikkelen kost tijd en is een langdurig proces. Dat vraagt om een tijdsinvestering. De map is zo vormgegeven dat jullie ‘bij de hand’ genomen worden om tot maatwerk jeugdbeleid voor de gemeente te komen.

Van harte Gods zegen toegewenst in dit mooie en belangrijke werk ten behoeve van het hart van de kinderen en jongeren van onze gemeenten!

10 STAPPENPLAN

STAPPENPLAN

- STAP 1 Begripsverheldering: waar hebben we het over?
- STAP 2 Structuur
- STAP 3 Missie: wat is ons fundament?
- STAP 4 Visie: waar willen we naartoe?
- STAP 5 Huidige situatie: wat is er al?
- STAP 6 Knelpunten: waar lopen we tegenaan?
- STAP 7 Gewenste situatie: waar verlangen we naar?
- STAP 8 Brainstormen
- STAP 9 Beleid en plan van aanpak
- STAP 10 Evaluatie en heroriëntatie

STAP 1

BEGRIPSVERHELDING: WAAR HEBBEN WE HET OVER?

WAT IS BELEID?

In Exodus 18 lezen we dat Mozes voor het volk recht sprak. Hij was daar van de morgen tot de avond druk mee. Zó druk zelfs dat het zijn schoonvader Jethro opvalt dat Mozes niet verstandig handelt. Mozes werkt wel hard in de dienst van de Heere, maar over zijn manier van werken heeft hij onvoldoende nagedacht. Jethro komt met een plan om de rechtsspraak te reorganiseren. Mozes komt zodoende toe aan zijn opdracht: de stem van de Heere tot het volk zijn en de stem van het volk tot de Heere zijn. Het is duidelijk dat de Heere deze verandering zegende.

Uit deze geschiedenis blijkt hoe belangrijk het is om erover na te denken hoe we ons werk het beste kunnen verrichten. Denken en doen horen bij elkaar. De onmisbare schakel tussen denken en doen noemen we beleid. Beleid zit tussen visie en activiteiten in, het is een plan van aanpak. Beleid is dus een middel om het doel te bereiken. Het middel om de visie die we voor ogen hebben te realiseren.

Met alleen denken bereiken we niet zo veel, en alleen doen loopt uit op stuurloos activisme en uitkomsten die we niet overzien. Denken moet gevolgd worden door doen en doen vraagt steeds weer om denken!

We moeten ons er voortdurend van bewust zijn dat we zonder de Heere Jezus niets kunnen doen. In die afhankelijkheid mogen we smeken om de leiding en het werk van de Heilige Geest.

We kennen de term 'beleid' uit het bedrijfsleven. In een beleidsplan wordt beschreven welke doelstellingen men heeft en hoe men deze denkt te gaan behalen. In eerste instantie lijkt het ontwikkelen van beleid niet van toepassing op een gemeente. Een kerkelijke gemeente is tenslotte geen bedrijf. De doelen van een kerkelijke

gemeente zijn vaak geestelijk van aard en niet door enkel menselijk ingrijpen te realiseren. Toch komt er ook in gemeenten heel veel organisatie kijken bij alle activiteiten die ondernomen worden. Om als gemeente een duidelijk overzicht, richting en houvast te hebben, is het goed om dit beleidsmatig vast te leggen.

JEUGDBELEID IN DE GEMEENTE

Alles wat in de gemeente gedaan wordt valt onder de (beleids)verantwoordelijkheid van de kerkenraad. Daar behoort ook de eredienst en de prediking toe. Als het gaat om Gods werk in kinderen en jongeren dan zijn de eredienst en de prediking onmisbaar. Het is dan ook belangrijk dat er aandacht voor kinderen en jongeren is in de eredienst en bij de verkondiging van Gods Woord. Bij het zorgdragen voor gemeentelijk jeugdbeleid gaat het daarnaast ook om alle activiteiten die naast en buiten de eredienst om plaatsvinden. In het bijzonder voor deze activiteiten is deze brochure geschreven.

Jeugdbeleid is in deze brochure daarom aan de hand van drie aspecten van het gemeentelven uitgewerkt, namelijk het kinder- en jeugdwerk, kinder- en jeugdpastoraat en opvoedingsondersteuning. In al deze aspecten draait het om de geestelijke zorg voor kinderen en jongeren van 0 tot 27 jaar. De hele gemeente staat om deze kinderen en jongeren heen om bij te dragen aan deze geestelijke zorg. Op deze manier kan een gemeente concreet vorm geven aan de doopbelofte die gedaan is aan de HEERE, de God van het verbond, Die de kinderen in de gemeente een plaats gegeven heeft. Alle contactmomenten kunnen aan die zorg bijdragen. We hopen en bidden dat de HEERE deze geestelijke zorg gebruikt om kinderen en jongeren uit de gemeente aan Hem te verbinden, door Woord en Geest. Omdat zij de Heere Jezus Christus door genade leren kennen en met Hem leven. Een duidelijk jeugdbeleid kan een middel zijn om alle kinderen en jongeren te bereiken en hen bij de gemeente te betrekken en te bewaren.

JEUGDBELEID IS DE AANSTURING EN INTEGRATIE VAN HET KINDER- EN JEUGDWERK, HET KINDER- EN JEUGDPASTORAAT EN OPVOEDINGSONDERSTEUNING IN DE KERKELIJKE GEMEENTE.

Kinder- en jeugdwerk: al het verenigings- en clubwerk, zowel bezinnend als ontspannend (crèche, zondagsschool, clubs en verenigingen, catechese en Bijbelkring).

Kinder- en jeugdpastoraat: de (herderlijke) zorg voor kinderen en jongeren binnen de gemeente die gericht is op herstel en heelheid, met als taken: luisteren, vertroosten, vermanen, raadgeven en helpen.

Opvoedingsondersteuning: het ondersteunen van ouders in de kerkelijke gemeente bij het geloofwaardig opvoeden van de kinderen en jongeren van de gemeente.

STAP 2

STRUCTUUR

Wanneer jullie als gemeente jeugdbeleid gaan ontwikkelen, is het goed om na te denken over een structuur met taken en verantwoordelijkheden. Jeugdbeleid voor een gemeente kan niet individueel ontwikkeld en geschreven worden. Een gezamenlijk jeugdbeleid vraagt om een breed draagvlak. De kerkenraad is eindverantwoordelijk voor de initiatieven die in de gemeente plaatsvinden. Op kerkenraadsniveau moet dan ook het besluit tot het ontwikkelen van jeugdbeleid genomen worden. Vervolgens is het van groot belang dat er tijdens het hele proces aandacht is voor het creëren van draagvlak in de gemeente. Vraag gemeenteleden om gebed, zowel voor als tijdens het proces.

Elke kerkelijke gemeente is anders. Het ontwikkelen van jeugdbeleid is maatwerk; het omschreven beleid moet passend zijn binnen de gemeente. Het beleid kan er dus per gemeente heel verschillend uitzien. Deze beleidswijzer wil handvatten geven om dit maatwerkbeleid te realiseren.

Kerkenraadsleden zijn over het algemeen drukbezette mensen, vanwege alle ambtelijke taken en verantwoordelijkheden. Daarom is het goed om voor het schrijven van een beleidsplan een groep van gemeenteleden samen te stellen, een commissie jeugdbeleid. Deze commissie zal voortdurend contact met de kerkenraad moeten onderhouden over de inhoud en voortgang van het jeugdbeleid. Vanwege de verantwoordelijke taak van de kerkenraad is het belangrijk dat één van de kerkenraadsleden (bijvoorbeeld een jeugdouderling) plaatsneemt in de commissie jeugdbeleid. Zo verloopt het contact over en weer het meest natuurlijk en soepel. Het is daarnaast van belang dat alle delen van het jeugdwerk in de commissie vertegenwoordigd zijn.

Als de kerkenraad gemeenteleden benadert om dit jeugdbeleid te beschrijven, is het goed om oog te hebben voor de gaven die nodig zijn om beleidsmatig te kunnen denken en te schrijven. Er kan gezocht worden naar gemeenteleden die samen:

- geestelijk leiding kunnen geven;
- actief betrokken zijn bij de gemeente en weten welke activiteiten er zijn voor welke doelgroep;
- in staat zijn om goed samen te werken;
- hart voor kinderen en jongeren van de gemeente hebben;
- analytisch kunnen denken;
- de gemeente als geheel kennen;
- tijd beschikbaar kunnen maken;
- beschikken over schrijfvaardigheden;
- procesmatig kunnen denken en handelen.

Als de commissie jeugdbeleid samengesteld is, kan het heel verstandig zijn om wederzijdse verwachtingen uit te spreken en afspraken op papier te zetten (zowel van de commissieleden zelf als van de kerkenraad). Dit voorkomt dat er achteraf of tijdens het proces mensen teleurgesteld zijn over de gang van zaken of het uiteindelijke resultaat. Het is aan te raden dat de kerkenraad toerustingsbijeenkomsten voor deze beleidscommissie organiseert, of zelfs de algehele coördinatie over laat aan de landelijke jongerenorganisatie¹.

Binnen de beleidscommissie helpt een duidelijke taakverdeling om het proces soepel te laten verlopen. Er zullen een aantal vergaderingen nodig zijn om samen het jeugdbeleid uit te werken. Spreek bijvoorbeeld af wie als voorzitter de vergaderingen leidt, wie notuleert en wie de voortgang rapporteert aan de kerkenraad en aan de gemeente. Om de gemeente als geheel bij het proces te

¹ Zie pagina 65 'Diensten en producten'.

betrekken, kan het goed zijn om herhaaldelijk een stukje over het proces te delen in de kerkbode en op de website. Als er uiteindelijk een jeugdbeleid is geschreven, zal alles goed doorgenomen en gecontroleerd moeten worden door de kerkenraad. Uiteindelijk is het de bedoeling dat het beleid gedragen wordt door de gemeente als geheel. Betrek daarom zo mogelijk ook gemeenteleden buiten de commissie bij het denkproces om zo de benodigde informatie voor het beleid te verzamelen.

Bepaalde structuren zijn nodig om veranderingen niet alleen te signaleren, maar om er ook goed mee om te gaan. Of het nu gaat om kerkverlating onder jongeren, terugloop op de JV of verschil van mening over invulling van het zondagsschooluur: als er kaders zijn, vinden discussies niet in het luchtledige plaats. Er is dan iets waarop teruggegrepen kan worden en wat een uitgangspunt vormt voor het gesprek over het onderwerp van de discussie. Omdat dit niet allemaal vanzelf gaat of vanzelfsprekend is, zijn afspraken nodig. Deze afspraken zijn in het jeugdbeleid verwoord.

Het belangrijkste element van de zorg voor jongeren is het gebed. Op het gebed wil de Heere wonderen doen. Als de gemeente in afhankelijkheid van God oprecht op de knieën gaat voor de ziel en zaligheid van de kinderen en jongeren, mogen we ook grote dingen verwachten.

Gods trouw' verbond is een machtige pleitgrond voor de gemeente! Ze mag met eigen ogen zien hoe God in de geslachten 'Zijn waarheid nimmer zal krenken, maar eeuwig Zijn verbond zal gedenken' als de Heilige Doop bediend wordt. Uiteindelijk zal de Heere Zelf Zijn Kerk bouwen en haar bewaren tot op de dag van Jezus Christus!

Op pagina 33 in het hoofdstuk 'Format gemeentelijk jeugdbeleid' kan jullie structuur ingevuld worden.

STAP 3

MISSIE: WAT IS ONS FUNDAMENT?

Bij het ontwikkelen van jeugdbeleid is het nodig om eerst met elkaar diepgaand te bezinnen. Onderstaande vragen kunnen daarbij helpen.

1. Waarom willen we graag dat er zorg voor kinderen en jongeren in de gemeente is?
2. Wat inspireert onze gemeente om vorm te geven aan deze zorg?
3. Wat is het onderscheid tussen ambtelijke en niet-ambtelijke zorg voor kinderen en jongeren?
4. Wat zijn kernelementen vanuit Gods Woord die wij van het allergrootste belang vinden bij de zorg voor jongeren?
5. Hoe zien we de gemeente?
6. Hoe zien wij onze kinderen en jongeren? Wat is een Bijbels mensbeeld?
7. Welke rol spelen voor ons de belijdenisgeschriften?
8. Hoe omschrijven we ons fundament?

MISSIE

Door samen over deze vragen door te spreken, bezinnen jullie je met elkaar op het fundament van de gemeente. Dit fundament kan ook een missie genoemd worden. Bij een missie gaat het om de vraag: 'Waar stáát de gemeente op?'

Door het verwoorden van een gezamenlijk gedragen missie, is er een fundament waar jullie op terug kunnen vallen. Soms is het moeilijk om een besluit te nemen over bepaalde activiteiten. Een missie kan dan helpen. Het zorgt ervoor dat er gezocht wordt naar een gezamenlijke startpositie.

'Dit is een betrouwbaar woord en ik wil dat u deze dingen sterk benadrukt, opdat zij die in God geloven, ervoor zouden zorgen dat zij anderen voorgaan in het doen van goede werken. Deze dingen zijn goed en nuttig voor de mensen.' Titus 3:8

Op pagina 34 en 35 in het hoofdstuk 'Format gemeentelijk jeugdbeleid' kan jullie missie ingevuld worden.

STAP 4

VISIE: WAAR WILLEN WE NAARTOE?

Nu de bezinning plaatsgevonden heeft en er een gezamenlijke missie verwoord is, moet er ook nagedacht worden over het doel van de zorg voor kinderen en jongeren. Waarom worden er allerlei clubs, verenigingen en kringen opgezet in de gemeente? Onderstaande vragen kunnen helpen om hier een antwoord op te formuleren:

1. Wat is uiteindelijk het doel van al de inspanningen rondom de zorg voor kinderen en jongeren?
2. Wanneer is het kinder- en jongerenwerk geslaagd?
3. Wanneer is het kinder- en jeugdpastoraat geslaagd?
4. Wanneer heerst er tevredenheid over de opvoedingsondersteuning die plaatsgevonden heeft?
5. Wat is ons verlangen voor de kinderen en jongeren van de gemeente?

VISIE

Bij het beantwoorden van de bovenstaande vragen kijken jullie als het ware als gemeente naar de toekomst. Waar wil de gemeente naartoe? Wat is het doel en het nut van alle bijeenkomsten? Het verlangen dat in een doel omschreven kan worden, is de visie. Een visie vloeit altijd voort uit de vastgestelde missie (zie stap 3). Wat is, gezien jullie missie, het doel dat de gemeente voor ogen heeft?

Door met elkaar een gezamenlijke visie te verwoorden, krijgt de gemeente een gezamenlijk doel voor ogen. De 'neuzen' staan in dezelfde richting. Er is meer begrip voor en saamhorigheid in de activiteiten die ondernomen worden.

De visie mag vrij algemeen verwoord worden. In het vervolg van het jeugdbeleid wordt hier verder op ingezoomd. Het gaat om een algemene omschrijving van het doel.

'Maar dat wij, door ons in liefde aan de waarheid te houden, in alles toe zouden groeien naar Hem Die het Hoofd is, namelijk Christus. Van Hem uit wordt het hele lichaam samengevoegd en bijeengehouden door elke band die ondersteuning geeft, overeenkomstig de mate waarin ieder deel werkzaam is. Zo verkrijgt het lichaam zijn groei, tot opbouw van zichzelf in de liefde.' Efeze 4:15-16

Breng als commissie jeugdbeleid de omschreven visie ook in gebed voor de HEERE. Als vergankelijke en nietige mensen moeten we altijd weer beseffen dat wij vanuit onszelf geen goed kunnen verwachten. Wat een zegen dat God wonderen wil doen op het gebed! Verwacht het alleen van Hem!

Op pagina 36 en 37 in het hoofdstuk 'Format gemeentelijk jeugdbeleid' kan jullie visie ingevuld worden.

STAP 5

HUIDIGE SITUATIE: WAT IS ER AL?

Het schrijven van jeugdbeleid gaat niet allereerst om het opzetten van allerlei nieuwe bijeenkomsten en activiteiten, maar veel meer om het in kaart brengen wat er allemaal al is. Ook als er nog geen uitgewerkt beleidsplan is, kan er sprake zijn van jeugdbeleid in een gemeente. Dat blijkt vaak al heel veel te zijn, bemoedigend!

Enkele voorbeelden van (ongeschreven) beleid:

- afspraken over de leeftijdsgrenzen van jeugdclubs en -verenigingen;
- afstemming tussen kerkenraad en het catecheseteam over een catechesemethode;
- jaarlijks overleg tussen kerkenraad en jeugdleiding i.v.m. inhoud en organisatie van het jeugdwerk;
- contacten (en overleg) tussen leidinggevendenden over de doorstroming van jongeren binnen de diverse jeugdclubs en -verenigingen.

Om de huidige situatie in beeld te brengen, is het handig om een lijst op te vragen met alle gemeenteleden. Breng vervolgens onderstaande gegevens in kaart:

- Hoe is de populatie in de gemeente opgebouwd? (verhouding kinderen, jongeren, volwassenen en senioren).
- Welke doelgroepen zijn er in de gemeente te onderscheiden en wat is de grootte en betrokkenheid per doelgroep? (denk aan singles, jonge ouders, studenten, etc.)
- Welke jongeren zijn (potentieel) randkerkelijk? Wordt er vanuit de gemeente voldoende contact met hen onderhouden?
- Zijn er doelgroepen onder de kinderen en jongeren die opvallend groter zijn dan anderen, bijvoorbeeld veel studenten of juist heel veel werkende jeugd? Welke kerkelijke activiteiten zijn er voor hen?
- Zijn er anders begaafde kinderen en jongeren in de gemeente? Denk bijvoorbeeld aan kinderen en jongeren met een handicap of een stoornis. Hoeveel kinderen en jongeren betreft het en wat is er voor hen?
- Wat is de context van de gemeente? (Is het een streekgemeente of een stadsgemeente? Wat typeert de gemeente?)
- Wat zijn de trends/ontwikkelingen die in de gemeente zichtbaar zijn en hoe zijn deze tot stand gekomen?

'Als het hele lichaam oog was, waar zou het gehoor zijn? Als het hele lichaam gehoor was, waar zou de reuk zijn? Maar nu heeft God de leden, elk van hen afzonderlijk, in het lichaam een plaats gegeven zoals Hij gewild heeft.' 1 Korinthe 12:17-18

Om overzichtelijk te maken wat er zoal in de gemeente gedaan wordt, is het goed om te differentiëren op leeftijd en op 'soort' activiteit. Bij jeugdbeleid gaat het om de doelgroep kinderen en jongeren van 0-27 jaar. Bij soorten activiteiten kan gedacht worden aan de kernwoorden:

VORMEN	toerustingsactiviteiten voor leidinggevendenden en ambtsdragers;
DIENEN	diaconale activiteiten, evangelisatie, actie voeren;
OPVOEDEN	toerustingsactiviteiten voor ouders (bijv. doopcatechese);
BELEVEN	vieringen van de heilsfeiten en christelijke feestdagen;
BEZINNEN	kindercrèche, zondagsschool, catechese, Bijbelkringen en gesprekskringen;
ZORGEN	pastoraat en mentoraat;
ONTMOETEN	gemeentedag, kerkmarkt, gemeentemaaltijd.

Dank de HEERE voor al het werk dat in de gemeente mag plaatsvinden. Vraag aan Hem Zijn zegen en bid om de leiding van de Heilige Geest in het bepalen wat de gemeente nodig heeft.

Deze kernwoorden kunnen elkaar gedeeltelijk overlappen. Zo past het woord ontmoeten ook bij de activiteiten die bij de andere kernwoorden genoemd worden. Kies het woord dat het beste past bij het doel van de activiteit of het contactmoment. Vul de activiteiten en contactmomenten voor jullie gemeente in en bekijk wat er zoal gedaan wordt. Zijn er doelgroepen in de gemeente waar geen aandacht voor is? Of zijn er doelgroepen die een overaanbod krijgen? Is er ook

voldoende diversiteit in het aanbod, of zijn alle activiteiten vooral geschikt voor mensen die het prettig vinden om veel te praten? Ook onder gemeenteleden is heel veel diversiteit. Probeer in het aanbod van activiteiten daar ook rekening mee te houden. Vaak komt er op een bepaalde Bijbelkring altijd dezelfde groep mensen. Dat hoeft niet altijd te wijzen op de mate van betrokkenheid van gemeenteleden, het kan ook alles te maken hebben met het karakter van het gemeentelid. Omschrijf naar aanleiding van het overzicht aandachtspunten voor de huidige situatie van de gemeente.

Op pagina 38 tot en met 55 in het hoofdstuk 'Format gemeentelijk jeugdbeleid' kan jullie huidige situatie ingevuld worden.

STAP 6

KNELPUNTEN: WAAR LOPEN WE TEGENAAN?

Bij alles wat georganiseerd wordt, zijn er vaak heel veel dingen die goed gaan en die waardevol zijn. Een gemeente bestaat echter uit zoveel verschillende mensen, dat iedere gemeente ook de geluiden kent van dingen die minder goed verlopen. Door per activiteit de huidige situatie en de knelpunten te verwoorden, ontstaat er een compleet beeld van de situatie in de gemeente. De huidige situatie en de knelpunten fungeren als richtingwijzer. Ze leggen de vinger bij de plek die om extra aandacht vraagt.

Na het invullen van de huidige situatie is het goed om elkaar en de gemeente te peilen over de status van de huidige situatie en de knelpunten. Hoe worden de activiteiten bezocht? Is er enthousiasme en gedrevenheid, of juist niet? Voelen mensen zich thuis? Openheid dwingt tot het nadenken, bij een open Bijbel, over het vaststellen van kaders. Openheid kan ook veel losmaken in de gemeente, daar moet wel leiding aan gegeven worden.

'Ken Hem in al je wegen, dan zal Hij je paden rechtmaken.' Spreuken 3:6

Om de huidige situatie en de knelpunten goed te peilen, is het nuttig om met veel mensen uit de gemeente in gesprek te gaan. Leg contact met gemeenteleden en informeer naar hun gedachten en ervaringen. Jullie kunnen als commissie bijvoorbeeld de activiteiten onder elkaar verdelen en per activiteit vijf verschillende mensen benaderen om te peilen hoe ze de huidige situatie

waarden. Evalueer met de commissieleden de peiling en omschrijf in hoofdlijnen de reacties. Eventueel kan ook namens de commissie jeugdbeleid een oproepje in de kerkbode en op de website geplaatst worden met de vraag of gemeenteleden hun reactie op een aantal vragen per mail of telefoon willen geven. Om zoveel mogelijk respons te krijgen, kan de commissie het beste zelf gemeenteleden benaderen.

Leg de knelpunten van jullie gemeente als commissie jeugdbeleid in gebed voor de HEERE neer. Vraag ook andere gemeenteleden om gebed voor deze specifieke dingen.

Op pagina 56 en 57 in het hoofdstuk 'Format gemeentelijk jeugdbeleid' kunnen jullie knelpunten ingevuld worden. Gebruik opnieuw de tabellen van pagina 45 tot en met 54 hierbij.

STAP 7

GEWENSTE SITUATIE: WAAR VERLANGEN WE NAAR?

Nu de huidige situatie en de knelpunten in kaart zijn gebracht, is het van belang om te kijken naar de toekomst. Denk daarbij aan vragen als:

- Welke geestelijke nood ziet u in de gemeente?
- Wat heeft de gemeente nodig?
- Hoe kan de gemeente groeien en bloeien?
- Hoe geven we vorm aan oog, oor, hart en zorg voor alle jongeren?
- Hoe betrekken we alle doelgroepen bij elkaar? (eenheid en verbinding)
- Wat is onze toekomstverwachting als gemeente?
- Hoe gaan we per doelgroep inspelen op de huidige ontwikkelingen?

Omdat het een kerkelijke gemeente betreft, is de gewenste situatie vaak geestelijk van aard. Geestelijke zegen kunnen wij als zondaren niet maken. Daarin zijn we volledig van God en Zijn genade afhankelijk. Daarom is het beter te spreken over het verlangen van de gemeente dan over het doel. Het wonder is dat God mensen wil gebruiken in Zijn dienst. Wij mogen al onze krachten gebruiken tot de opbouw van Zijn Koninkrijk en in de wetenschap dat we alleen volledig van genade kunnen leven.

Door het verlangen van de gemeente voor de toekomst op papier te zetten, wordt de gemeente aan elkaar verbonden. Jullie dienen hetzelfde doel als gemeente: met veel verschillende mensen maar met een gezamenlijk verlangen de zorg voor kinderen en jongeren vorm geven. In de visie (stap 4) is dit verlangen al in algemene zin verwoord. In stap 7 gaat het om het concreet en specifiek uitwerken van de visie. Wat betekent de visie voor het kinder- en jeugdwerk in de gemeente? Wat betekent het voor het kinder- en jeugdpastoraat? En hoe krijgt de

visie concreet vorm in opvoedingsondersteuning? Het is daarbij van belang om dit niet op een abstracte, maar juist op een hele concrete manier te verwoorden. Een voorbeeld:

Abstract: De gemeente wil in de toekomst zorg dragen voor de kinderen en jongeren van de gemeente door activiteiten voor hen te organiseren.

Concreet: De gemeente wil in de toekomst zorg dragen voor het kinder- en jeugdwerk in de gemeente door voor elke leeftijd een crèche of club te organiseren, geleid door bekwame leidinggevenden. Voorafgaand aan het winterseizoen krijgen alle kinderen en jongeren van de gemeente hier een persoonlijke uitnodiging voor.

Omschrijf concrete verlangens voor elk onderdeel van het jeugdbeleid. Een voorbeeld:

KINDER- EN JEUGDWERK:

- De gemeente wil het kinder- en jeugdwerk voor alle kinderen en jongeren zo aantrekkelijk mogelijk maken, daarom zal er gezocht worden naar variatie, differentiatie en een duidelijke planning.

KINDER- EN JEUGDPASTORAAT:

- De gemeente wil oog hebben voor de kinderen en jongeren in de gemeente door via natuurlijke contacten, zoals ouders en leidinggevenden, een luisterend oor te bieden.

OPVOEDINGSONDERSTEUNING:

- De gemeente wil ouders toerusten om hun kinderen christelijk op te voeden en organiseert daarom een opvoedingskring en biedt regelmatig een thema-avond over christelijke opvoeding aan.

Op pagina 58 in het hoofdstuk 'Format gemeentelijk jeugdbeleid' kan jullie gewenste situatie ingevuld worden.

STAP 8

BRAINSTORMEN

Elke gemeente is anders. Niet elke activiteit of aanpak is dus geschikt voor een gemeente. Bij het omschrijven van het jeugdbeleid gaat het daarom niet om een vergelijking met allerlei andere gemeenten om zo ideeën of activiteiten direct te kopiëren naar de eigen gemeente. Allereerst moet goed gekeken worden wat de eigen gemeente kenmerkt, wat passend is in de plaatselijke situatie en wat aansluit bij de gemeenteleden. Zo wordt het beleidsdocument maatwerk.

Door het omschrijven van het jeugdbeleid wordt inzichtelijk gemaakt wat er zoal gedaan wordt en wat de status van alle lopende activiteiten is. Het kan zijn dat na het beschrijven van de situatie geen veranderingen in de kerkelijke jaaragenda nodig zijn.

Vaak wordt echter tijdens het beschrijven van het jeugdbeleid geconstateerd dat er dingen blijven liggen, of dat er andere initiatieven nodig zijn om de visie als gemeente te kunnen realiseren of nastreven. Tijdens stap 8 bekijken jullie met elkaar de oogst van stap 5, 6 en 7 om vervolgens met elkaar te brainstormen. Leidend is daarbij de vraag: wat helpt ons om als gemeente dichter bij onze visie te komen? Dat kunnen aanpassingen zijn van huidige activiteiten, maar het kunnen ook hele nieuwe initiatieven zijn. Probeer breed te denken en verzamel zo veel mogelijk ideeën.

Het brainstormen kan tijdens een vergadering, maar jullie kunnen ook een aantal weken de tijd nemen en heren der inventariseren wat in andere gemeenten aan activiteiten wordt ondernomen. Vaak is de oogst dan groter.

Op pagina 59 in het hoofdstuk 'Format gemeentelijk jeugdbeleid' wordt uitgelegd hoe de oogst van de brainstorm in de tabellen verwerkt kan worden.

STAP 9

BELEID EN PLAN VAN AANPAK

Tijdens deze stap voegen we de 'oogst' uit de eerder genomen stappen samen tot een beleid. Dit kan door een kernachtig voorwoord te schrijven en vervolgens het ingevulde format te herschrijven in proza. Voeg een inhoudsopgave toe om het geheel overzichtelijk te maken.

Een gewenste situatie en een groslijst aan mooie ideeën kan prachtig klinken. Het gevaar is echter dat het mooie woorden in een document worden, maar dat vervolgens in de kast blijft liggen. Vandaar dat stap 9 vraagt om een verdere concretisering in een jaarplan. Per gewenste situatie worden concrete acties bedacht die de gewenste situatie zouden kunnen bevorderen. Al deze acties bij elkaar vormen het plan van aanpak. De taken kunnen uitgespreid worden over een jaar, zodat er na een jaar teruggekeken kan worden op het geheel. Plan een jaarplan niet te vol! Houd het klein en overzichtelijk. Doe liever één ding goed, dan vijf dingen half. Stel met elkaar daarbij duidelijke prioriteiten. Wellicht vloeit er veel werk voort uit jullie beschreven jeugdbeleid. Kies er dan twee dingen uit voor het jaarplan en bewaar de andere punten voor komende jaren. In het toegevoegde format is een voorbeeld te vinden voor een dergelijk jaarplan. Dit bevordert een gerichte evaluatie en zo weten jullie met elkaar waarom bepaalde acties ondernomen worden. Tegelijkertijd draagt het jaarplan ook bij aan de planning; niet alles kan in een maand opgepakt worden. Sommige processen hebben een langere tijdsperiode nodig. Het is prettig om dan te weten dat dingen niet stil liggen, maar dat er stuk voor stuk onderdelen opgepakt worden, geheel in lijn met de door jullie gemaakte jaarplanning.

'Vertrouw op de HEERE en doe het goede; bewoon de aarde, en voed u met trouw. Schep vreugde in de HEERE, dan zal Hij u geven wat uw hart verlangt. Vertrouw uw weg aan de HEERE toe en vertrouw op Hem: Hij zal het doen.' Psalm 37:3-5

De taakverdeling is van groot belang. Kerkenraadsleden zijn vaak drukbezet. Daarnaast komt vaak teveel van het werk in de kerk bij dezelfde mensen terecht. Deze mensen worden overvraagd, en dat vertraagt het hele proces. Daardoor kunnen plannen soms jaren blijven liggen, zonder dat er voortgang geboekt wordt. Bekijk met elkaar de mogelijkheden; wie is er in de gelegenheid om taken uit te voeren? Probeer daarbij de diversiteit aan mensen met de daarbij horende verschillende gaven en talenten uit de gemeente te benutten. Let daarbij wel op dat de kerkenraad van alle lopende zaken op de hoogte gehouden wordt.

Bid met elkaar voor de gemeente en vraag God om Zijn zegen over het opgestelde jaarplan.

Het is aan te raden om één persoon aan te stellen als coördinator, deze persoon voert zelf geen taken uit, maar ziet erop toe dat alle taken uitgevoerd worden door de personen die dit toegezegd hebben. Het helpt voor veel mensen dat er iemand is die hen herinnert, stimuleert en motiveert om acties daadwerkelijk uit te voeren of over te dragen aan anderen. Spreek met elkaar af hoe het jaarplan en de evaluatie beschreven, gerapporteerd en bewaard wordt.

Op pagina 59 en 60 in het hoofdstuk 'Format gemeentelijk jeugdbeleid' wordt uitgelegd hoe het uiteindelijke beleid en de concretisering in een jaarplan er uit kan zien.

STAP 10

EVALUATIE EN HERORIËNTATIE

Na het opstellen van een jaarplan en het maken van een heldere taakverdeling, is het document jeugdbeleid in principe afgerond. Tegelijkertijd gaat het niet om dit ene document, maar om het proces. Jeugdbeleid is een continu proces dat zich ontwikkelt, rijpt en dat ook onderhouden moet worden. Gedurende het jaar is het goed om geregeld naar de visie en de gewenste situatie te kijken. Minimaal een keer in het jaar is het aan te raden om met elkaar het jaarplan te evalueren. Zijn de plannen daadwerkelijk uitgevoerd? Is het gelopen zoals verwacht, of juist niet? Wat zouden daar oorzaken van kunnen zijn? De coördinator is verantwoordelijk voor het volgen van het tijdpad en het plannen van een nieuwe vergadering. Tijdens de jaarlijkse evaluatie wordt met elkaar het beleidsdocument doorgenomen, het jaarplan geëvalueerd en wordt een nieuw jaarplan opgesteld.

'Ik ben de Wijnstok, u de ranken; Wie in Mij blijft, en Ik in hem, die draagt veel vrucht; want zonder Mij kunt u niets doen.' Johannes 15:5

Op pagina 61 in het hoofdstuk 'Format gemeentelijk jeugdbeleid' wordt uitgelegd hoe de evaluatie en heroriëntatie vormgegeven kan worden.

FORMAT
GEMEENTELIJK
JEUGDBELEID

FORMAT GEMEENTELIJK JEUGDBELEID

PLAATS	
NAAM KERKGEBOUW	
DATUM	

STRUCTUUR

COMMISSIE JEUGDBELEID

NAAM	TAAK
	Voorzitter
	Notulist
	Kerkenraad informeren over het proces
	Gemeente informeren over het proces

Wie vertegenwoordigt de kerkenraad?	
Wie vertegenwoordigt de crèche, kinderclub en zondagsschool?	
Wie vertegenwoordigt de -16 club?	
Wie vertegenwoordigt de +16 club?	

MISSIE: WAT IS ONS FUNDAMENT?

1. Waarom willen we graag dat er zorg voor kinderen en jongeren in de gemeente is?

2. Wat inspireert onze gemeente om vorm te geven aan deze zorg?

3. Wat is het onderscheid tussen ambtelijke en niet-ambtelijke zorg voor kinderen en jongeren?

34

4. Wat zijn kernelementen vanuit Gods Woord die wij van het allergrootste belang vinden bij de zorg voor jongeren?

5. Hoe zien we de gemeente?

6. Hoe zien wij onze kinderen en jongeren? Wat is een Bijbels mensbeeld?

7. Welke rol spelen voor ons de belijdenisgeschriften?

8. Hoe omschrijven we ons fundament?

VOORBEELD GEMEENTE A

MISSIE

Onze gemeente maakt deel uit van de Christelijke Gereformeerde Kerken. Wij belijden dat Gods Woord onfeilbaar en gezaghebbend is voor heel ons doen en laten. Wij funderen ons op de Belijdenisgeschriften waarin Gods Woord voor ons samengevat wordt.

VOORBEELD GEMEENTE B

MISSIE

Onze gemeente maakt deel uit van de Christelijke Gereformeerde Kerken. De kern van wat wij geloven is dat al het leven door God geschapen is en door eigen schuld in zonden gevallen is. De Heere Jezus kwam naar deze aarde om door lijden, dood en opstanding de gevallen mensen weer met God te verzoenen en te redden van de eeuwige ondergang. Ieder die in Jezus Christus gelooft, ontvangt uit pure genade eeuwig leven. Wij geloven dat mensen alleen uit genade en alleen door het geloof gered kunnen worden. Als gemeente zijn we geroepen om voor God te leven, we willen onze kinderen en jongeren toerusten om aan deze roeping gestalte te geven.

35

Missie: wat is ons fundament?

VISIE: WAAR WILLEN WE NAARTOE?

1. Wat is uiteindelijk het doel van al de inspanningen rondom de zorg voor kinderen en jongeren?

2. Wanneer is het kinder- en jeugdwerk geslaagd?

3. Wanneer is het kinder- en jeugdpastoraat geslaagd?

36

4. Wanneer heerst er tevredenheid over de opvoedingsondersteuning die plaatsgevonden heeft?

5. Wat is ons verlangen voor de kinderen en jongeren van de gemeente?

VOORBEELD GEMEENTE A

VISIE

Wij willen alle kinderen en jongeren uit onze gemeente bij het kinder- en jeugdwerk betrekken op de manier die bij hen past. Allen zijn gedoopt en maken deel uit van onze gemeente. Verdieping in het Woord van God staat centraal in ons kinder- en jeugdwerk. Ook willen we kinderen en jongeren leren wat het inhoudt om te leven als een christen.

VOORBEELD GEMEENTE B

VISIE

De onderlinge liefde en zorg staat in onze gemeente centraal. Wij willen in liefde omzien naar elkaar en kinderen en jongeren laten ervaren dat zij gezien en geliefd zijn als volwaardige gemeenteleden. Daarnaast willen we de jeugd stimuleren en leren om door hun leefwijze en zo mogelijk ook met woorden te getuigen van het Evangelie in hun eigen leefomgeving.

Visie: waar willen we naartoe?

37

HUIDIGE SITUATIE: WAT IS ER AL?

1. INZICHT IN DE POPULATIE OPBOUW VAN DE GEMEENTE

HOE IS DE POPULATIE IN DE GEMEENTE OPGEBOUWD?	
Aantal kinderen van 0-4 jaar	
Aantal kinderen van 5-11 jaar	
Aantal jongeren van 12-15 jaar	
Aantal jongeren van 16-19 jaar	
Aantal jongvolwassenen van 20-27 jaar	
Aantal volwassenen van 28-45 jaar	
Aantal volwassenen van 45-65 jaar	
Aantal senioren van 65 jaar en ouder	
Wat valt op in de samenstelling van de gemeente?	
Hoe is de verhouding tussen doopleden en belijdende leden?	

38

2. DOELGROEPEN EN BETROKKENHEID

HOE IS DE POPULATIE IN DE GEMEENTE OPGEBOUWD?

DOELGROEP	MOGELIJK MAXIMAAL AANTAL	BETROKKENHEID; AANTAL DAT GEMIDDELD AANWEZIG IS:
Kinderen die naar de crèche zouden kunnen komen.		
Kinderen die naar de kinderclub en zondagsschool zouden kunnen komen.		
Tieners (12-15 jaar) die naar de jeugdclub zouden kunnen komen.		
Tieners (12-15 jaar) die catechese zouden kunnen volgen.		
Jongeren (16-20) die naar de jeugdvereniging zouden kunnen komen.		
Jongeren (16-20) die naar de (belijdenis) catechese zouden kunnen komen.		
Jongeren die studierichting HAVO/VWO volgen in het MO.		x
Jongeren die studierichting VMBO volgen in het MO.		x
Volwassenen die naar een Bijbelkring of andere bezinnende activiteit zouden kunnen komen.		x
Jongeren die werken of een (deeltijd) MBO studie volgen.		x
Jongeren die studeren (HBO/WO).		x
Verhouding stelletjes/singles onder jongeren.		
Jonge ouders die opvoedingsondersteuning zouden kunnen volgen.		

39

3 BETROKKENHEID

- a. Weten de leiding en de kerkenraad waarom bepaalde jongeren niet naar de vereniging komen?
- b. Komt het 'niet meedoen' aan de orde in de huisbezoeken bij die gezinnen waar het van toepassing is?
Op welke manier?
- c. Kennen kerkenraad en leidinggevendenden de leefwereld van de jongeren? (Wat doen/lezen de jongeren?
Waar zitten ze op zaterdagavond? etc.)
- d. Welke plaats heeft gebed voor de (individuele) jongeren in het (dagelijks) leven van kerkenraadsleden?
(Matth. 11:12)

40

4 RANDKERKELIJKEN

- a. Welke kinderen, tieners, jongeren en jongvolwassenen zijn randkerkelijk (komen niet of nauwelijks in de kerk)?
- b. Wordt er vanuit de kerk contact met hen onderhouden?
- c. Op welke manier en wat is de frequentie van het contact per doelgroep?

5 OPVALLENDE DOELGROEPEN

- a. Zijn er doelgroepen onder de kinderen en jongeren die opvallend groter zijn dan anderen, bijvoorbeeld veel studenten of juist heel veel werkende jeugd?
- b. Welke kerkelijke activiteiten zijn geschikt voor hen?

6 ANDERS BEGAAFDEN

- a. Zijn er anders begaafde kinderen en jongeren in de gemeente? Denk bijvoorbeeld aan kinderen en jongeren met een handicap of een stoornis. Hoeveel kinderen en jongeren betreft het?
- b. Welke kerkelijke activiteiten zijn geschikt voor hen?

41

7 CONTEXT EN ONTWIKKELINGEN

- a. Wat is de context van de gemeente? (Is het een streekgemeente of een stadsgemeente?
Wat typeert de gemeente?)
- b. Wat zijn de trends/ontwikkelingen die in de gemeente zichtbaar zijn?
- c. Hoe zijn deze ontwikkelingen wellicht tot stand gekomen?

8. PRAKTISCHE INFORMATIE

VERENIGINGSACTIVITEIT	PLAATS	TIJDSDUUR	LEEFTIJDINDELING	FREQUENTIE

9. INZICHT IN DE CONTACTMOMENTEN EN ACTIVITEITEN

Om overzichtelijk te maken wat er zoal in de gemeente gedaan wordt, is het nuttig om te differentiëren op leeftijd en op 'soort' activiteit. Bij jeugdbeleid gaat het om de doelgroep kinderen en jongeren van 0-27 jaar. Bij soorten activiteiten kan gedacht worden aan de kernwoorden:

- **VORMEN:** toerustingsactiviteiten voor leidinggevend en ambtsdragers;
- **DIENEN:** diaconale activiteiten, evangelisatie, actie voeren;
- **OPVOEDEN:** toerustingsactiviteiten voor ouders (bijv. doopcatechese);
- **BELEVEN:** vieringen van de heilsfeiten en christelijke feestdagen;
- **BEZINNEN:** kindercrèche, zondagsschool, catechese, Bijbelkringen en gesprekskringen;
- **ZORGEN:** pastoraat en mentoraat;
- **ONTMOETEN:** gemeentedag, kerkmarkt, gemeentemaaltijd.

Vul voor elke doelgroep de eerste vijf kolommen in van onderstaande tabellen, namelijk de doelgroep, de contactmomenten en activiteiten voor deze doelgroep, het kernwoord dat deze activiteiten kenmerkt en wat de activiteiten of contactmomenten inhouden. Een ingevulde tabel voor de kinderen van 4-12 jaar ziet er als volgt uit:

Huidige situatie ingevuld voorbeeld				
DOELGROEP	ACTIVITEIT OF CONTACTVORM	KERNWOORD	INHOUD EN VERWACHTING	KNELPUNTEN
Kinderen	Zondagsschool	Bezinnen	Op het niveau van de kinderen wordt Bijbels onderwijs gegeven, waarbij de roosters van het LCJ de leidraad vormen. Er wordt rekening gehouden met het niveau van de individuele kinderen. De zondagsschool wordt gehouden na elke ochtenddienst, vanaf de zondag na de jeugdzondag tot Pinksteren. De kinderen betalen geen vaste contributie, er is wel vrijwillige bijdrage.	
	Zondagsschool	Dienen	In het jaar waarin het LCJ een landelijke actie organiseert, regelt de leiding van de ZS enkele activiteiten waarmee de kinderen bij het doel betrokken worden, bijvoorbeeld door geld in te zamelen voor een bepaald doel.	
	Zondagsschool	Ontmoeten	Het kinderrappel van het LCJ wordt bezocht, we verwachten dat er eenvoudig Bijbels appel is, gericht op de kinderkernen. Daarnaast is er ruimte voor beleving van gezelligheid en ontmoeting met leeftijdgenoten uit de gemeente.	
	Zondagsschool	Beleven	Op 2 ^o kerstdag is er een kerstviering waarin de kinderen een bijdrage leveren door iets op te zeggen, te zingen etc.	
	Gemeentedag	Ontmoeten	Voor de kinderen is er tijdens de jaarlijkse gemeentedag een speciaal kinderverhaalprogramma.	

DOELGROEP	ACTIVITEIT OF CONTACTVORM	KERNWOORD	INHOUD EN VERWACHTING	KNELPUNTEN
Leidinggeevenden	Zondagsschool	Bezinnen	De leidinggeevenden maken gebruik van LCJ zondagsschoolmateriaal en vertellen een Bijbelse geschiedenis.	
	Zondagsschooluur Vergaderingen	Bezinnen	De leidinggeevenden vergaderen twee keer per seizoen (rond augustus en in januari)	
Ambtsdragers	Pastoraat	Zorgen	Tijdens de huisbezoeken besteden ambtsdragers specifieke aandacht aan de kinderen.	
	Toezicht	Zorgen	Elk seizoen bezoekt een ouderling een bijeenkomst van de zondagsschool. De notulen van de vergaderingen van de leidinggeevenden worden ook naar de kerkenraad verzonden	
	Vorming	Vormen	Voor ZS-leidinggeevenden organiseert de kerkenraad toerusting door het uitnodigen van sprekers, het regelen van een toerustingscursus of het attenderen van leidinggeevenden op landelijke toerustingdagen.	
Opvoeders	Opvoedingskring	Opvoeden ro	Alle ouders worden uitgenodigd voor de opvoedingskringen. Eens per maand komt deze kring samen. Elke bijeenkomst wordt er een hoofdstuk uit een boekje over opvoeding besproken en wisselen ouders onderling ervaringen uit.	

Huidige situatie ingevuld voorbeeld

HUIDIGE SITUATIE, KNELPUNTEN EN GEWENSTE SITUATIE 0-4 JAAR

DOELGROEP	ACTIVITEIT OF CONTACTVORM	KERNWOORD	INHOUD EN VERWACHTING	KNELPUNTEN
Kinderen				
Leidinggeevenden				
Ambtsdragers	Pastoraat			
	Toezicht			
Opvoeders	Vorming			

Huidige situatie met knelpunten voor kinderen van 0-4 jaar

GEWENSTE SITUATIE VOOR DE KINDEREN VAN 0-4 JAAREN HEN DIE OM HEN HEEN STAAN	Gewenste situatie voor kinderen van 0-4 jaar.			
	BRAINSTORM	KERNWOORD		

PRIORITERING VAN KNELPUNTEN	BRAINSTORM OPLOSSINGEN	OPMERKINGEN	REALISATIE EN PLANNING
1.			
2.			
3.			

HUIDIGE SITUATIE, KNELPUNTEN EN GEWENSTE SITUATIE 4-12 JAAR

DOELGROEP	ACTIVITEIT OF CONTACTVORM	KERNWOORD	Huidige situatie met knelpunten voor kinderen van 4-12 jaar		
			INHOUD EN VERWACHTING	KNELPUNTEN	
Kinderen					
Leidinggevend					
Ambtsdragers	Pastoraat				
	Toezicht				
	Vorming				
Opvoeders					

GEWENSTE SITUATIE VOOR DE KINDEREN VAN 4-12 JAAREN HEN DIE OM HEN HEEN STAAN	Gewenste situatie voor kinderen van 4-12 jaar.			
	BRAINSTORM	KERNWOORD		

PRIORITERING VAN KNELPUNTEN	BRAINSTORM OPLOSSINGEN	OPMERKINGEN	REALISATIE EN PLANNING
1.			
2.			
3.			

HUIDIGE SITUATIE, KNELPUNTEN EN GEWENSTE SITUATIE TIENERS VAN 12-16 JAAR

DOELGROEP	ACTIVITEIT OF CONTACTVORM	KERNWOORD	Huidige situatie met knelpunten voor tieners van 12-16 jaar.		
			INHOUD EN VERWACHTING	KNELPUNTEN	
Kinderen					
Leidinggevend					
Ambtsdragers	Pastoraat				
	Toezicht				
	Vorming				
Opvoeders					

Gewenste situatie voor tieners van 12-16 jaar.	
GEWENSTE SITUATIE VOOR DE TIENERS VAN 12-16 JAAREN HEN DIE OM HEN HEEN STAAN	KERNWOORD
	BRAINSTORM

PRIORITERING VAN KNELPUNTEN	BRAINSTORM OPLOSSINGEN	OPMERKINGEN	REALISATIE EN PLANNING
1.			
2.			
3.			

HUIDIGE SITUATIE, KNELPUNTEN EN GEWENSTE SITUATIE JONGEREN VAN 16-21 JAAR

Huidige situatie met knelpunten voor jongeren van 16-21 jaar.					
DOELGROEP	ACTIVITEIT OF CONTACTVORM	KERNWOORD	INHOUD EN VERWACHTING	KNELPUNTEN	
Kinderen					
Leidinggevend					
Ambtsdragers	Pastoraat				
	Toezicht				
	Vorming				
Opvoeders					

GEWENSTE SITUATIE VOOR DE JONGEREN VAN 16-21 JAAR EN HEN DIE OM HEN HEEN STAAN	Gewenste situatie voor jongeren van 16-21 jaar.				
	BRAINSTORM	KERNWOORD			

Prioritering van knelpunten	Brainstorm oplossingen	Opmerkingen	Realisatie en planning
1.			
2.			
3.			

HUIDIGE SITUATIE, KNELPUNTEN EN GEWENSTE SITUATIE JONGVOLWASSENEN VAN 21-27 JAAR

Huidige situatie met knelpunten voor jongvolwassenen van 21-27 jaar.					
DOELGROEP	ACTIVITEIT OF CONTACTVORM	KERNWOORD	INHOUD EN VERWACHTING	KNELPUNTEN	
Kinderen					
Leidinggevend					
Ambtsdragers	Pastoraat				
	Toezicht				
	Vorming				
Opvoeders					

Gewenste situatie voor jongvolwassenen van 21-27 jaar.					
GEWENSTE SITUATIE VOOR DE JONGVOLWASSENEN VAN 21-27 JAAR EN HEN DIE OM HEN HEEN STAAN	BRAINSTORM				KERNWOORD
	fds	fsd	fds	fds	fds
	fds	fds	fds	fd	fds
	fd	fd	fd	fd	fds
	fd	fd	fd	fd	fds

PRIORITERING VAN KNELPUNTEN	BRAINSTORM OPLOSSINGEN	OPMERKINGEN	REALISATIE EN PLANNING
1.			
2.			
3.			

10. AANDACHTSPUNTEN NAAR AANLEIDING VAN DE HUIDIGE SITUATIE

- Zijn er voor alle doelgroepen contactmomenten of activiteiten die bij de kernwoorden dienen, beleven, bezinnen, zorgen en ontmoeten horen? Welk kernwoord ontbreekt bij welke doelgroep?
- Komen alle kernwoorden in de gemeente aan bod middels contactmomenten of activiteiten? Indien niet, welke ontbreken?
- Zijn er doelgroepen die een over aanbod aan contactmomenten krijgen of doelgroepen waar weinig aanbod voor is?
- Is er voldoende diversiteit in het aanbod per doelgroep (bekijk daarbij de verschillende kernwoorden per doelgroep)?

11. VOORBEREIDING OP DE VOLGENDE BIJeenKOMST

Verdeel als commissie de doelgroepen onder elkaar. Ieder commissielid kan als voorbereiding op de volgende bijeenkomst contact leggen met gemeenteleden om te informeren naar hun waardering van de bestaande contactmomenten en huidige activiteiten voor deze doelgroep. Probeer bij het benaderen van gemeenteleden een zo representatief mogelijk beeld te krijgen. Bijvoorbeeld wat betreft de contactmomenten voor kinderen van 4-12 jaar, vragen jullie naar de ervaring van ouders die hun kinderen laten deelnemen aan het kinderwerk, ouders die hun kinderen niet laten deelnemen aan het kinderwerk, een leidinggevende in het kinderwerk en zo mogelijk een aantal kinderen zelf.

Elk commissielid omschrijft in hoofdlijnen de reacties die hij of zij vanuit de gemeente te horen krijgt. Neem deze reacties als voorbereiding mee naar de volgende bijeenkomst als commissie.

KNELPUNTEN: WAAR LOPEN WE TEGENAAN?

1. DE KNELPUNTEN PER DOELGROEP IN BEELD

Vul voor elke doelgroep de zesde kolom in van de doelgroep tabellen, namelijk de knelpunten voor deze doelgroep. Loop met elkaar de verschillende doelgroepen langs en probeer een zo compleet mogelijk overzicht te creëren. Een ingevulde tabel ziet er als volgt uit:

DOELGROEP	ACTIVITEIT OF CONTACTVORM	KERNWOORD	INHOUD EN VERWACHTING	KNELPUNTEN
Kinderen	Zondagsschool	Bezinnen	Op het niveau van de kinderen wordt Bijbels onderwijs gegeven, waarbij de roosters van het LCJ de leidraad vormen. Er wordt rekening gehouden met het niveau van de individuele kinderen. De zondagsschool wordt gehouden na elke ochtenddienst, vanaf de zondag na de jeugdzondag tot Pinksteren. De kinderen betalen geen vaste contributie, er is wel vrijwillige bijdrage.	Vanwege de diversiteit in de doelgroep wat betreft leerniveau en leeftijd is het moeilijk om voor iedereen onderwijs op maat te bieden. Er ontstaat onrust bij een deel van de groep die het of niet begrijpt, of het te makkelijk vindt.
	Landelijke actie	Dienen	In het jaar waarin het LCJ een landelijke actie organiseert, regelt de leiding van de ZS enkele activiteiten waarmee de kinderen bij het doel betrokken worden, bijvoorbeeld door geld in te zamelen voor een bepaald doel.	De kinderen zijn enthousiast, maar leidinggevend niet altijd. De organisatie die de actie met zich meebrengt wordt als niet prettig ervaren.
	Kinderappel	Ontmoeten	Het kinderappel van het LCJ wordt bezocht, we verwachten dat er eenvoudig Bijbels appel is, gericht op de kinderen. Daarnaast is er ruimte voor beleving van gezelligheid en ontmoeting met leeftijdgenoten uit de gemeente.	Geen knelpunten
	Kerstfeest viering	Beleven	Op 2 ^e kerstdag is er een kerstviering waarin de kinderen een bijdrage leveren door iets op te zeggen, te zingen etc.	De viering loopt vaak uit, het is moeilijk een goede tijdsduur inschatting te maken.
Gemeentedag		Ontmoeten	Voor de kinderen is er tijdens de jaarlijkse gemeentedag een speciaal kinderprogramma.	De organisatie van het programma verloopt rommelig.

Huidige situatie met knelpunten voor kinderen van 4-12 jaar

DOELGROEP	ACTIVITEIT OF CONTACTVORM	KERNWOORD	INHOUD EN VERWACHTING	KNELPUNTEN
Leidinggevend	Zondagsschool	Bezinnen	De leidinggevend maken gebruik van LCJ zondagsschoolmateriaal en vertellen een Bijbelse geschiedenis.	Er is een tekort aan leidinggevend.
		Vergaderingen	De leidinggevend vergaderen twee keer per seizoen (rond augustus en in januari)	Geen knelpunten
Ambtsdragers	Pastoraat	Zorgen	Tijdens de huisbezoeken besteden ambtsdragers specifieke aandacht aan de kinderen.	Niet alle ambtsdragers hebben de gave om een goed kindergesprek te voeren.
	Toezicht	Zorgen	Elk seizoen bezoekt een ouderling een bijeenkomst van de zondagsschool. De notulen van de vergaderingen van de leidinggevend worden ook naar de kerkenraad verzonden	Geen knelpunten
	Vorming	Vormen	Voor ZS-leidinggevend organiseert de kerkenraad toerusting door het uitnodigen van sprekers, het regelen van een toerustingscursus of het attenderen van leidinggevend op landelijke toerustingdagen.	De toerusting schiet er vaak bij in. Het lukt niet om avonden te plannen waarop iedereen aanwezig kan zijn.
Opvoeders	Opvoedingskring	Opvoeden ro	Alle ouders worden uitgenodigd voor de opvoedingskringen. Eens per maand komt deze kring samen. Elke bijeenkomst wordt er een hoofdstuk uit een boekje over opvoeding besproken en wisselen ouders onderling ervaringen uit.	Er komt maar een klein deel van de ouders.

GEWENSTE SITUATIE: WAAR VERLANGEN WE NAAR?

In de visie is in het algemeen verwoord waar de gemeente naar verlangt. Bij de gewenste situatie gaan we dit grote doel per doelgroep als het ware 'inkleuren'. De visie moet concreet en praktisch uitgewerkt worden.

1. VISIE CONCRETISEREN

Lees de geformuleerde visie nog eens zorgvuldig met elkaar door. Wat betekent deze visie voor de inhoud van het kinderwerk? Maak onderscheid tussen de doelgroepen kinderen van 0-4 jaar en kinderen van 4-12 jaar. Werk dit ook uit voor de andere doelgroepen: tieners, jongeren en jongvolwassenen.

2. GEWENSTE SITUATIE

Formuleer gezamenlijk een gewenste situatie voor kinderen van 0-4 jaar en voor kinderen van 4-12 jaar door de eerste kolom van de tweede tabel in te vullen. De vragen die te vinden zijn op pagina 23 kunnen daarbij helpen. Doe dit eveneens voor de doelgroepen: tieners, jongeren en jongvolwassenen. Een ingevulde tabel ziet er als volgt uit:

GEWENSTE SITUATIE VOOR DE KINDEREN VAN 0-4 JAAR EN HEN DIE OM HEN HEEN STAAN	BRAINSTORM	KERNWOORD
De kinderen zijn volwaardige gemeentelieden. We willen hen actief bij de gemeente betrekken met het doel dat zij wederom geboren worden en tot geloof komen. We willen hen een Bijbels Godsbeeld en mensbeeld meegeven en hen onderwijzen over het tijdelijke en het eeuwige leven. We vinden het van groot belang dat leidinggevendend toegerust worden in het belangrijke werk van organisatorisch en geestelijk leidinggeven aan de kinderen op de zondagsschool, zodat zij in staat zijn om Bijbels onderwijs op maat te bieden aan alle kinderen van de gemeente. Het belangrijkste Bijbelse onderwijs ontvangen kinderen thuis. Daarom vinden we het belangrijk dat zoveel mogelijk ouders deelnemen aan toerustingsactiviteiten in het kader van opvoedingsondersteuning. Ook kinderen hebben binnen de gemeente veiligheid, liefdevolle zorg en persoonlijke aandacht nodig. Deze zorg en aandacht willen we bieden in gesprekjes met kinderen tijdens huisbezoeken, het verenigingsleven en ontmoetingsmomenten zoals een gemeentedag.		

3. VOORBEREIDING OP DE VOLGENDE BIJEENKOMST

Vergelijk met elkaar de huidige situatie met de gewenste situatie. Ieder commissielid kan als voorbereiding op de volgende bijeenkomst brainstormen over mogelijke andere, minder of juist nieuwe contactvormen of activiteiten, met als doel om gedurende de beleidsperiode te werken aan de gewenste situatie. Denk bij deze brainstorm niet alleen aan activiteiten, maar mogelijk ook een andere organisatievorm, een procesmatige verbetering of afspraken rondom communicatie of vergaderingen. Verdeel de doelgroepen onderling, zodat over elke doelgroep door iemand nagedacht wordt.

BRAINSTORMEN

1. INVENTARISATIE

Deel met elkaar wat als voorbereiding bedacht is. Vul de tweede kolom van de tweede tabel per doelgroep in en vul elkaar aan. Denk zo breed mogelijk en wees creatief. Als het brainstormen nieuwe contactmomenten of activiteiten oplevert, vul daarbij dan ook het bijbehorende kernwoord in.

2. VERGELIJKEN

Bekijk de knelpunten en de resultaten van de brainstormsessie per doelgroep. Zijn de knelpunten op te lossen door ideeën die geopperd zijn tijdens het brainstormen?

BELEID EN PLAN VAN AANPAK

Werk het beleid van jullie gemeente aan de hand van het ingevulde format uit in proza. Voeg het geheel achter het tabblad 'Beleid'. Voeg hier ook onderstaande (door jullie ingevulde) tabel aan toe.

PLAN VAN AANPAK EN TAAKVERDELING

TOELICHTING TABEL

Wanneer: in welke maand moet de taak uitgevoerd worden?

Wat: wat is de inhoud van de taak?

Doel: met welk doel moet deze taak uitgevoerd worden?

Wie: wie is er verantwoordelijk voor de uitvoering van de taak?

Tijdbewaker: de tijdbewaker is verantwoordelijk voor de afgesproken planning. (Een tijdbewaker moet een persoon zijn met de kwaliteit om planmatig en gestructureerd de gestelde planning na te lopen en moet samen met de verantwoordelijke voor de uit te voeren taak controleren of deze taak is uitgevoerd. De tijdbewaker heeft geen eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van subtaken in de totaalplanning.)

Opmerking: zijn er opmerkingen nodig die de taak verduidelijken?

EVALUATIE EN HERORIËNTATIE

Een jeugdbeleid is geschreven voor meerdere jaren. En met de tijd verandert er ook weer veel. Daarom is het handig om de nieuwe ideeën uit het jeugdbeleid op te delen in jaarplannen. Het is verstandig om minimaal één keer per jaar met elkaar het jaarplan te evalueren.

1. Houd het verenigingsseizoen als uitgangspunt om de start en afsluiting van een jaarplan te markeren. Plan zo spoedig mogelijk na de afsluiting van het verenigingsseizoen de evaluatie van het jaarplan. Begin tijdig aan de voorbereiding van deze vergadering, zodat het voorstel voor het nieuwe jaarplan ruim voor het nieuwe seizoen bij de kerkenraad ligt.
2. Mogelijke vragen die beantwoord kunnen worden tijdens de evaluatie van een jaarplan zijn:
 - a. Zijn de plannen daadwerkelijk uitgevoerd? Is het gelopen zoals verwacht, of juist niet?
 - b. Is het verwachte resultaat zichtbaar geworden? Heeft het opgeleverd wat van te voren was gehoopt en verwacht (voor zover dit meetbaar is)?
 - c. Hoe is de uitvoering van de taken organisatorisch verlopen? Hoe hebben alle betrokkenen de uitvoering ervaren? Voelt iedereen zich comfortabel bij de taken die bij zijn of haar verantwoordelijkheid horen in de uitvoering van het beleid?
3. Maak met elkaar per jaar een kort verslagje van de jaarevaluatie, zodat na een beleidsperiode ook per jaar de evaluatie terug te vinden is voor andere betrokkenen in de kerkenraad, jeugdraad of gemeente. Deze evaluatie kan ook helpen bij het verder brainstormen voor een nieuwe beleidsperiode.
4. Halverwege het laatste beleidsjaar kunnen de voorbereidingen getroffen worden voor het nieuwe beleidsplan. Het format van het huidige beleidsplan kan dan als basis dienen. De thema's moeten opnieuw grondig doorlopen worden. Verder worden de huidige situatie en de knelpunten opnieuw vastgesteld en er kan opnieuw gebrainstormd worden.

JAAR	WANNEER	WAT	DOEL	WIE	TIJDBEW.	OPMERKING
	september					
	oktober					
	november					
	december					
	januari					
	februari					
	maart					
	april					
	mei					
	juni					
	juli					

DIENSTEN
& PRODUCTEN

DIENSTEN & PRODUCTEN

DIENSTEN

1. Ondersteuning

Het ontwikkelen van jeugdbeleid en ook de organisatorische uitvoering vraagt vaak veel van gemeenteleden. Op diverse manieren kan het LCJ ondersteuning bieden:

- a. Advies: we kunnen jullie gemeente bezoeken en adviseren over het ontwikkelen van jeugdbeleid voor jullie situatie. Met het advies kunnen jullie zelfstandig als beleidscommissie de stappen doorlopen en het beleid ontwikkelen.
- b. Begeleiding: we kunnen samen met jullie als gemeente het stappenplan ter plaatse doorlopen en het proces leiden om tot jeugdbeleid te komen.
- c. Uitvoering: het is ook mogelijk om een jeugdwerkadviseur de leiding over het proces te geven en uitvoerende en/of organisatorische taken tijdelijk uit te besteden aan de jeugdwerkadviseur.
- d. Uitvoering met behulp van fondsen: Het LCJ kan in gezamenlijkheid fondsen werven uit de gemeente om het schrijven en uitvoeren van jeugdbeleid uit te besteden aan een jeugdwerkadviseur.

2. Toerusting

- a. Het LCJ en het HJW organiseren één keer in de twee verenigingsseizoenen een landelijke toerustingsdag voor leidinggevenden en ambtsdragers. De informatie over deze toerustingsdagen is te vinden op de website.
- b. Ontvangen jullie liever plaatselijke toerusting op maat? Het LCJ biedt interactieve cursussen voor leidinggevenden en ambtsdragers over diverse thema's. Ook is het mogelijk een enkele toerustingsavond te vullen met een gewenst thema.

PRODUCTEN

- Handreiking Zondagsschool
- Handreiking -12
- Handreiking -16
- Handreiking +16
- Vakantie Bijbel Week materiaal
- Preek meeschrijfboekje voor kinderen

LITERATUUR
& TIPS

LITERATUUR & TIPS

WEBSITES

- www.lcj.nl
De website met contactgegevens van het Landelijk Contact Jeugdwerk
- www.abcvanhetgeloof.nl
Het 'ABC van het geloof' heeft als doelstelling om in begrijpelijke en eigentijdse taal de diepe inhoud van het christelijke geloof en gereformeerde belijden aan jongeren door te geven middels eigentijdse middelen.
- www.abcvoorkinderen.nl
Het 'ABC voor kinderen' is de kindervariant op het 'ABC van het geloof' met dezelfde doelstelling.
- www.doenersindekerk.nl
Deze website is een initiatief van de stuurgroep 'Doeners in de kerk'. Deze stuurgroep wil zich inzetten voor doeners binnen kerk, school en gezin én voor hun opvoeders. Het is het verlangen van de stuurgroep dat ook doeners zich aangesproken weten in de kerk, zich gekend en erkend weten en ervaren dat zij een volwaardige plaats in de gemeente hebben.
- www.evangeliestek.nl
Evangeliestek is een samenwerkingsverband tussen het Hervormd Jeugdwerk (HJW) en het Landelijk Contact Jeugdwerk (LCJ). Evangeliestek wil zich inzetten voor kinderen binnen en buiten de kerk door middel van het ontwikkelen van evangelisatiemateriaal, materiaal voor kinderwerk binnen de kerk en het bieden van toerusting.
- www.geloofinhetgezin.nl
Geloof in het gezin is een project van de Christelijke Gereformeerde Kerken om ouders en kerken te ondersteunen in de christelijke opvoeding. We hopen natuurlijk ook ouders uit andere kerken te kunnen inspireren en we werken samen met allerlei christelijke organisaties.
- www.seksismooi.nl
Een interactieve en informatieve website over seksualiteit voor jongeren.
- www.trouwinliefde.nl
Een interactieve en informatieve website over seksualiteit voor volwassenen.

BOEKEN KINDER- EN JEUGDWERK

- **Daadkracht** Laurens Snoek; Uitgeverij de Banier 2016
- **Kinderen voor de Koning** - Geloofwaardig opvoeden in gezin, kerk en op school
Dr. M.J. Kater e.a.; Uitgeverij de Banier 2016
- **Liefde en leiding** - Tienerwerk in de gemeente,
Steven Middelkoop; Uitgeverij de Banier 2014
- **De kunst van het vertellen** - Over vertellen in kerk en zondagsschool
Steven Middelkoop e.a.; Uitgeverij de Banier 2014
- **Als een kind** - Kinderwerk in de praktijk;
Steven Middelkoop; Uitgeverij de Banier 2015

BOEKEN BIJ KINDER- EN JEUGDPASTORAAT

- **Het zal je kind maar zijn** - Gedachten over ouders en kerkverlating
Ds. G.J. van Aalst; Uitgeverij de Banier 2013
- **Als kinderen andere wegen gaan**
M. van der Kooij en W. ter Horst; Uitgeverij Filippus 2009
- **Zo ben ik gewoon** - autisme thuis, op school en in de kerk
M. de Reuver-Schuurman; Uitgeverij Ark Media 2014
- **Rouw**
B. Versluis e.a.; Uitgeverij Gebr. Koster 2011
- **Pieter heeft verdriet**
W. Kloosterman-Coster; Uitgeverij de Banier 2015
- **Pastoraat aan kinderen**
Michael Dieterich e.a.; Uitgeverij Groen 1996

BOEKEN OPVOEDINGSONDERSTEUNING

- **Serie Christelijke opvoeding**
J. Stolk (red.); Uitgeverij Groen
- **Wijs me de weg**
Dr. W. ter Horst; Uitgeverij Kok 1995
- **Opvoeden bij Gods Woord**
Dr. J.R. Beeke; Uitgeverij Brevier
- **Pa, wees een vent**
N. van der Voet; Uitgeverij Boekencentrum 2011
- **Ruimte door regels**
S. Brons - van der Wekken; Uitgeverij Boekencentrum 2008
- **Ipaparents**
S. de Bruijn en S. Middelkoop; Uitgeverij de Banier 2016
- **Opvoedingsreis**
F. van Hartingsveldt en A. van Hartingsveldt; Uitgeverij de Banier 2015
- **De kansrijke jaren**
Dr. P.D. Tripp; Uitgeverij de Banier 2015
- **Met kinderen onderweg**
M. Bos - Meeuwsen en H. van Dam; Uitgeverij Vbk Media 2001
- **In het oog, in het hart**
J. Looijen - de Rijke; Vbk Media 2014
- **Van feest naar feest**
S. van der Gugten en T. Lous; Uitgeverij Vbk Media 2012
- **De weg naar het kinderhart**
T. Tripp; Uitgeverij De Groot Goudriaan 2011
- **All-in the game**
W. Noordzij en E. Smit; Uitgeverij Ark Media 2015
- **Blozen mag**
S. Brons-van der Wekken; Uitgeverij Boekencentrum 2016

